

THORBECKE REVISITED

Geachte Raad,

Hartelijk dank voor de gelegenheid om in te spreken. Ter voorbereiding op mijn bijdrage wil ik u hierbij graag dit document doen toekomen.

Concept Dorpsraden

Dorpsraden bestaan uit een voorzitter, die de continuïteit bewaakt, met een maximum van vijf leden. Zij vormen een kleine, directe bestuurslaag die zich richt op wat er op dorpsniveau daadwerkelijk kan en moet gebeuren.

De leden worden elk jaar opnieuw verkozen tijdens de jaarvergadering. Iedere inwoner van het dorp kan zich verkiesbaar stellen, waardoor betrokkenheid en toegankelijkheid centraal staan.

De uitvoering van beleid gebeurt zoveel mogelijk lokaal: door inwoners zelf, door lokale bedrijven of door vrijwilligers. Zo wordt bestuur niet iets van bovenaf, maar iets dat weer midden in de gemeenschap staat.

Dorpsraden fungeren daarnaast als eerste contactpunt voor inwoners met vragen, ideeën of initiatieven. Ook kunnen zij een verbindende rol spelen in het dorp, bijvoorbeeld door het koppelen van mensen aan kinderopvang, stageplaatsen, vrijwilligerswerk en het verbeteren van de leefomgeving.

Dorpsraden zijn daarmee de ontbrekende schakel. Zij brengen besluitvorming terug naar het niveau waar die het meest direct voelbaar is: het dorp zelf. Op dat niveau is democratie het meest concreet en controleerbaar. Zodra de schaal te groot wordt, verschuift de aandacht vaak naar systemen, belangen en posities die verder van de leefwereld afstaan.

Door democratie dichterbij de inwoner te organiseren, blijft zij herkenbaar, betrokken en geworteld in de werkelijkheid van alledag.

Bindende invloed

Dorpsraden kunnen referenda uitschrijven over onderwerpen die grote impact hebben op de buurt en dorp, zoals de aanleg van wegen, windmolens, woningbouw, asielopvang en ruimtelijke ordening.

Zij hebben beslissingsrecht, mits besluiten voldoende gedragen worden door de inwoners. Om dit te waarborgen worden open vergaderingen gehouden en zijn er vaste momenten waarop bewoners rechtstreeks in gesprek kunnen gaan met de dorpsraad.

Verantwoordelijkheid en tegenmacht

Dorpsraden krijgen daarnaast de mogelijkheid om signalen van wantrouwen richting het gemeentebestuur te formaliseren. In uitzonderlijke gevallen kan dit leiden tot het ter discussie stellen van een wethouder wanneer de koers van de gemeente structureel botst met die van de inwoners.

Een dergelijk besluit kan alleen worden genomen in een speciale vergadering, waarin ten minste tweederde van alle dorpsraden instemt.

De gemeente kan vervolgens een nieuwe wethouder aanstellen. Ook de gemeenteraad behoudt op haar beurt de mogelijkheid om leden van dorpsraden te vervangen bij disfunctioneren.

Gedeelde macht is versterkte samenwerking

Door macht te verdelen over verschillende niveaus ontstaat geen versnippering, maar juist een systeem waarin samenwerking, transparantie en wederzijds luisteren noodzakelijk worden in plaats van vrijblijvend.

De rol van de gemeenteraad

De gemeenteraad blijft zoals hij is: er zijn verkiezingen, er wordt een coalitie gevormd en er wordt algemeen beleid vastgesteld.

Er worden wethouders aangesteld die actief zijn binnen hun eigen beleidsdomeinen.

Gemeentelijketaken zoals het uitgeven van paspoorten, het beheren van financiële stromen, de goedkeuring van subsidies en uitkeringen, de juridische uitwerking van aanbestedingen en meer worden uitgevoerd door het werkbedrijf, onder aansturing van de betreffende wethouders.

Tot zover weinig nieuws.

Wat wél nieuw is, is dat niet langer wordt ingezet op schaalvergroting maar juist op schaalverkleining.

Waar nodig wordt uiteraard de samenwerking gezocht met andere gemeenten of organisaties. Een mooi voorbeeld zijn de BEL-gemeenten, waar het model van DorpvoorDorp op is geïnspireerd: Blaricum, Laren en Eemnes zijn zo zelfstandig én efficiënt.

Het beleid en de verantwoordelijkheid blijven in handen van de gemeente, maar wanneer efficiëntievoordelen te behalen zijn, kan er gemeenteoverstijgend worden gehandeld, of juist bewust worden verkleind.

Om het beleid en de besluitvorming dichterbij de burger te brengen, worden dorpsraden ingesteld. Deze raden nemen bepaalde taken over van de wethouders en passen deze toe op dorpsniveau.

Hoe ziet dat er in de praktijk uit?

Als er beleid wordt gemaakt rondom duurzaamheid dan is het van groot belang dat de inwoners van de buurt daarover beslissen, niet de gemeente of het Rijk.

Wel of geen windmolens, zonnevelden of de overstap van gas: dit soort besluiten wordt voorgelegd aan de inwoners via een referendum. De uitkomst van dat referendum is bindend.

Ook op andere terreinen is het 'dorpsniveau' zeer geschikt. Denk aan de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt: de juridische verantwoordelijkheid ligt bij de wethouder, maar de uitvoering kan het best lokaal worden georganiseerd.

Juist in een kleine gemeenschap zitten de mensen die kunnen ondersteunen of iemand een plek kunnen bieden om opnieuw te beginnen.

Dit principe van doen waar je goed in bent, kan worden toegepast op kinderopvang, onderwijs, aanleg en onderhoud van groen en natuur, en nog veel meer.

De taak van de gemeenteraad is het faciliteren van de dorpsraden, het uitvoeren van gemeentelijke taken en het fungeren als regisseur ten opzichte van het werkbedrijf.